

Vänerns ekologi och ekosystem

Och hur mår Vänern?

Vänerforum 2025
9-10 oktober Karlstad

Vem är jag

- **Biolog och akvarieföreståndare**
Vänernuseet Lidköping

Stora sjöar

Stora sjöar i Europa

- Vänern 5450km² 3e
- Vättern 1893km² 6e
- Mälaren 1140km² 9e
- IJsselmeer 1100km² 10e

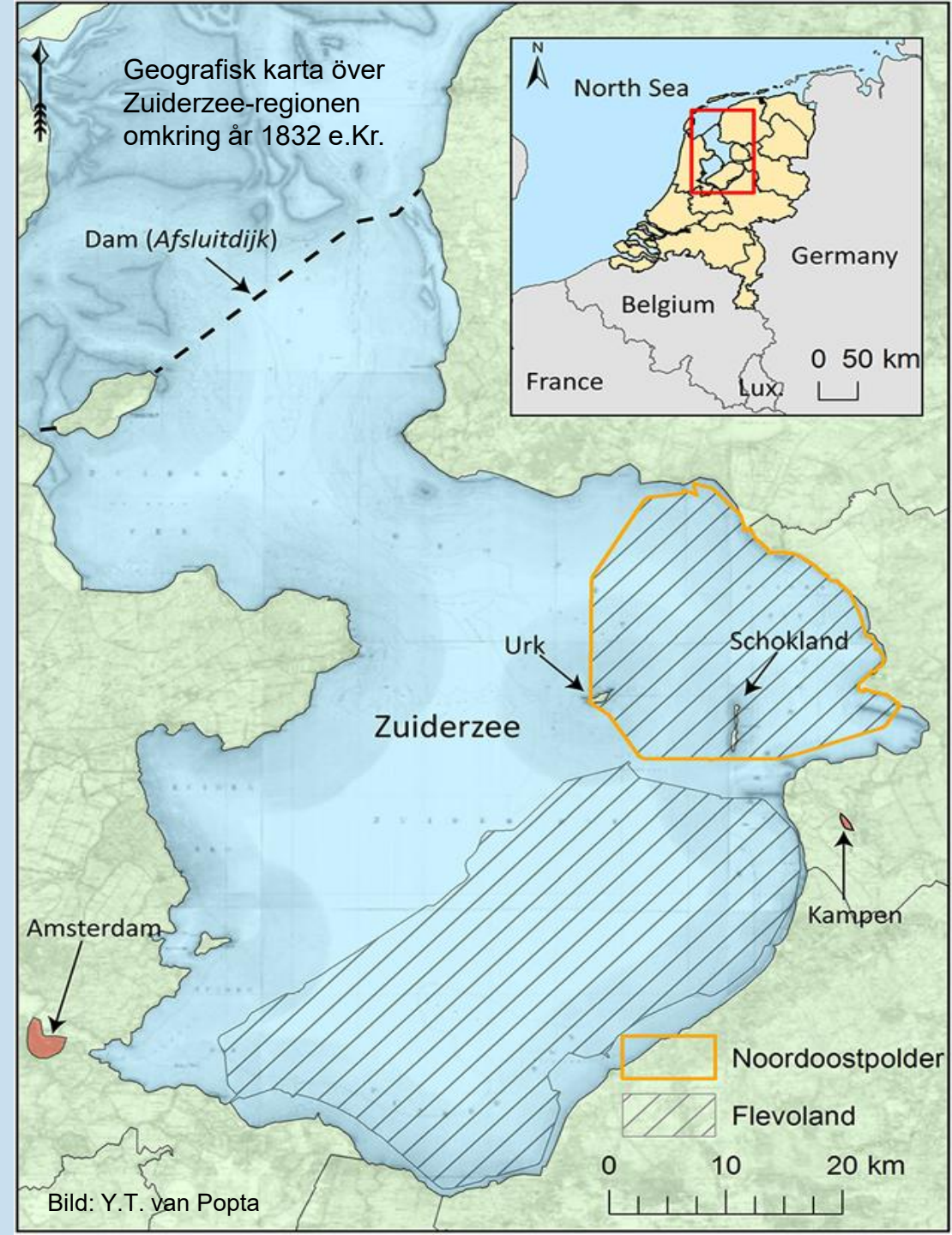
IJsselmeer I Nederländerna

- Bestod av flera små sjöar för 2000 år sedan
- Flera små sjöar blev havsviken Zuiderzee.

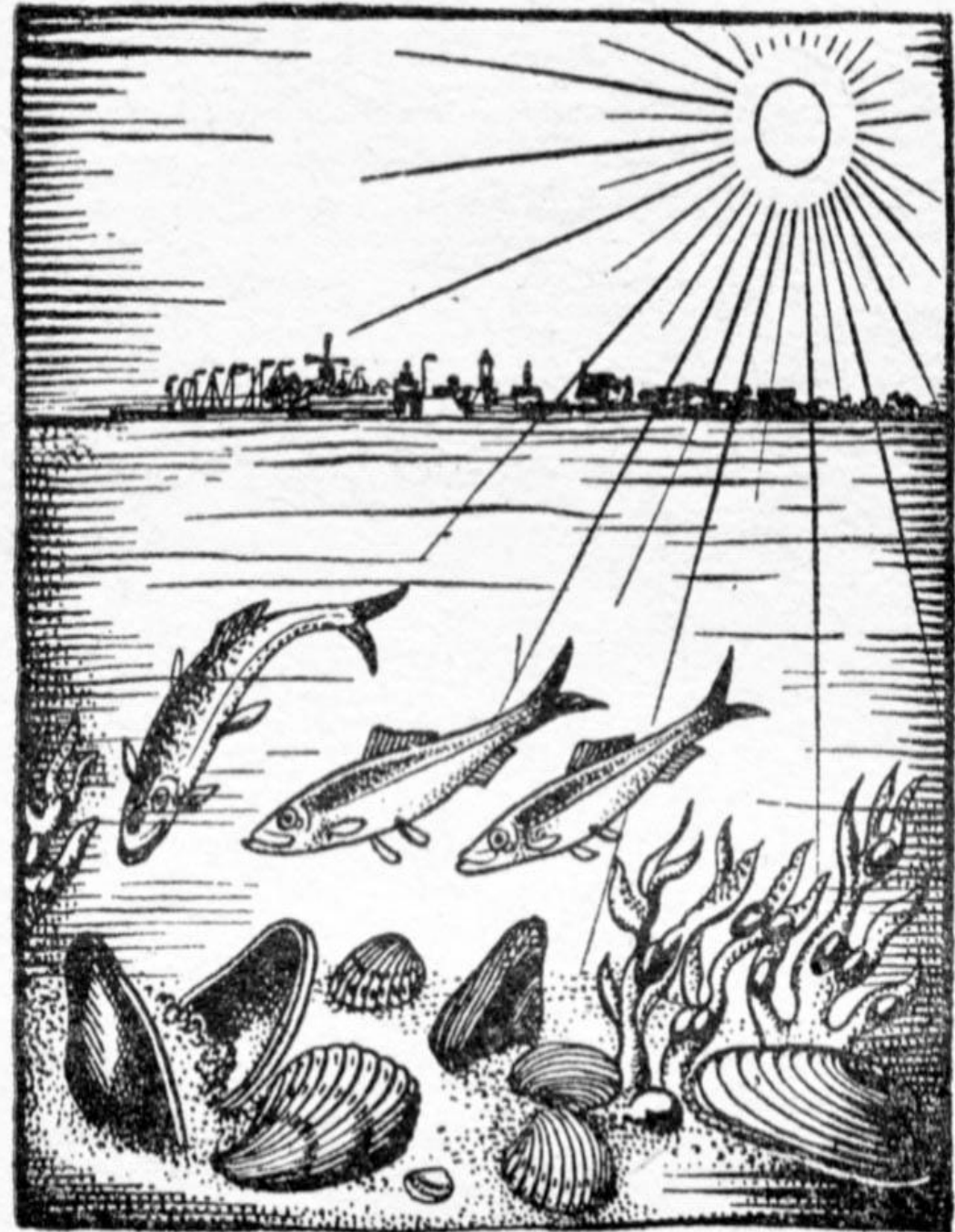
Havsvik blev till sötvattensjö

- Zuiderzee: viktigaste holländska trafikknutpunkten under medeltiden och tidigmodern tid.
- Risk för översvämningar, byggandet av Afsluitdijk. 32 km lång avstängningsdamm
- Flevoland och Noordoostpolder blev 1986 Nederländernas 12 provins.

Ekologisk katastrof

- Från bräckt till sötvatten på 3 år
- På några år minskade antalet arter med mer än 40%
- Lärdomar: naturliga värden i övergångar mellan sötvatten och saltvatten är ekologisk mycket värdefulla.
- Idag försöker man med olika tekniska lösningar (åter)skapa ekosystem

Vänerns Ekologi och ekosystem

Sjön Vänern

- Vänern's tillkomst sträcker sig ca 10 000 år tillbaka i tiden.
- Sveriges och EU:s största Insjö 5 450 km² , 44 meter över havet.
- Namnet Vänern tros komma från det fornsvenska ordet "vænir" som troligen betyder vatten.
- Vänern har sedan länge varit en viktig transportled
- Området kring Vänern har varit bebott sedan förhistorisk tid.

Vänern ger oss förutsättningar för bl.a.

- Yrkesfiske
- Sportfiske
- Transport
- Rekreation
- Turism
- Jordbruk
- Dricksvatten

Illustration : Anna Westin

För vårdpersonal

Logga in

Hitta vård

Sök

Hur mår Väneren?

Läsa journalen

Miljöpåverkan

- Synder från förr
- Evighetskemikalier som Pfas och pfos
- Förlust av viktiga livsmiljöer
- Främmande och invasiva arter
- Kostråd för fisk från Vänern
- Vattenkraft

Krigsmaterial på sjöbotten

- Fler än 100 platser i Sverige
- Utanför Otterbäcken finns ca 3500 ton

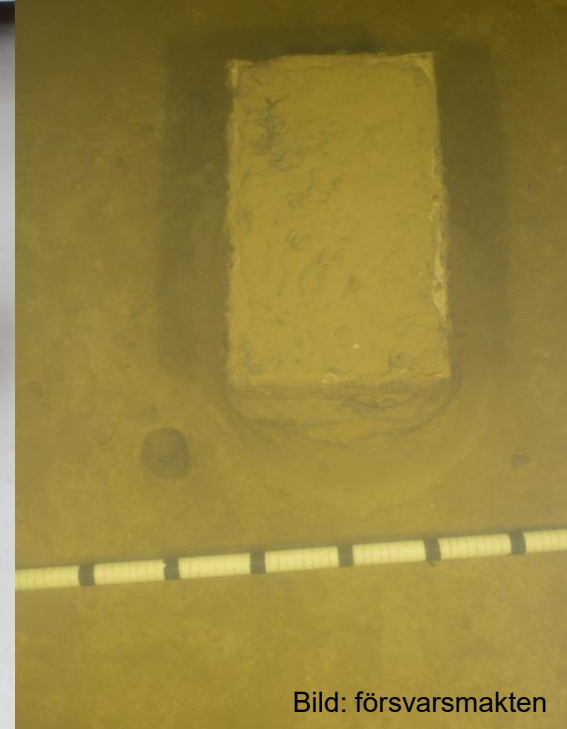

Bild: försvarsmakten

Bild: Per Claesson, Mariestads-Tidningen

Vrak

- Tusentals vrak i Vänern
- Vrak som miljöproblem

Bild: raa.se

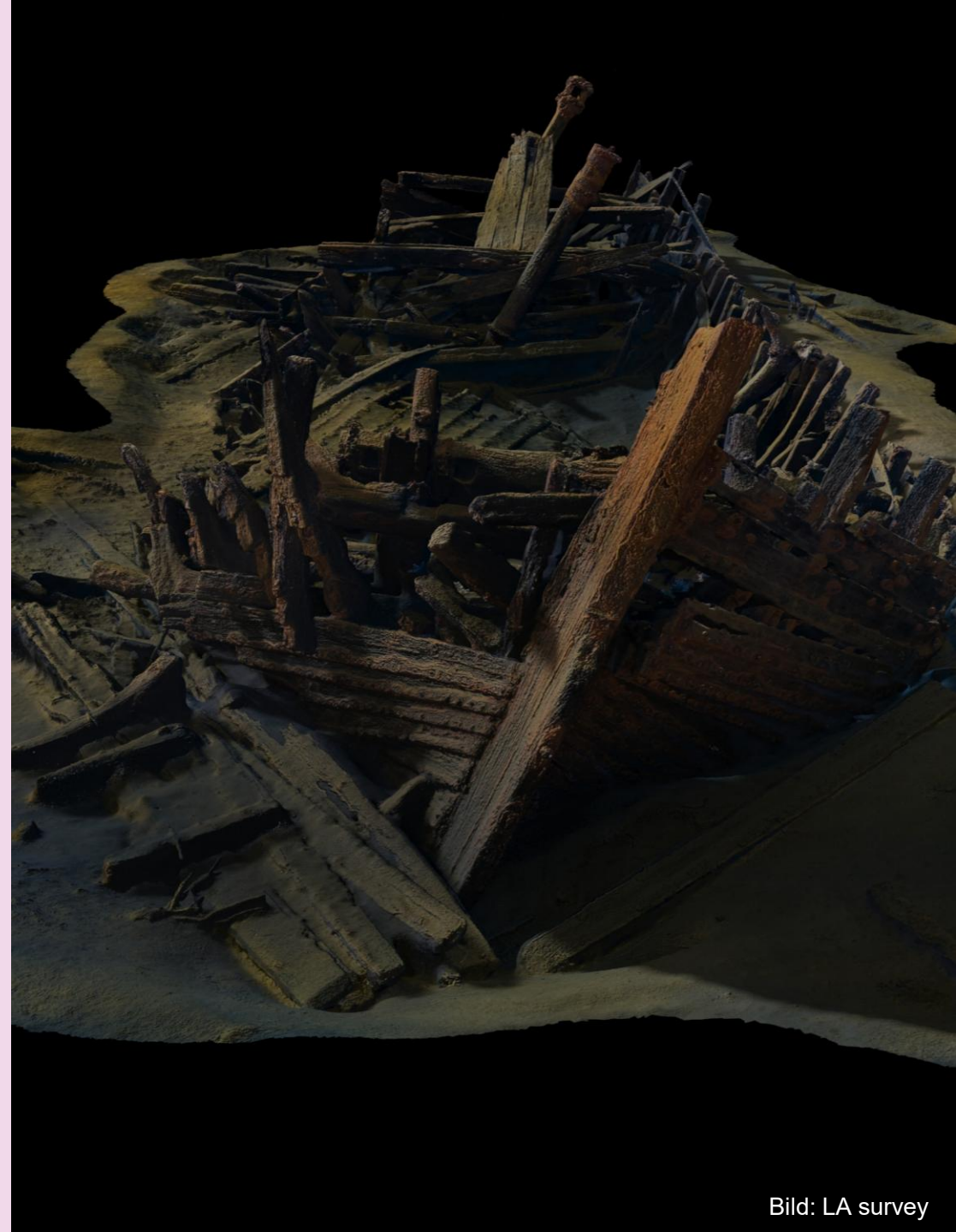
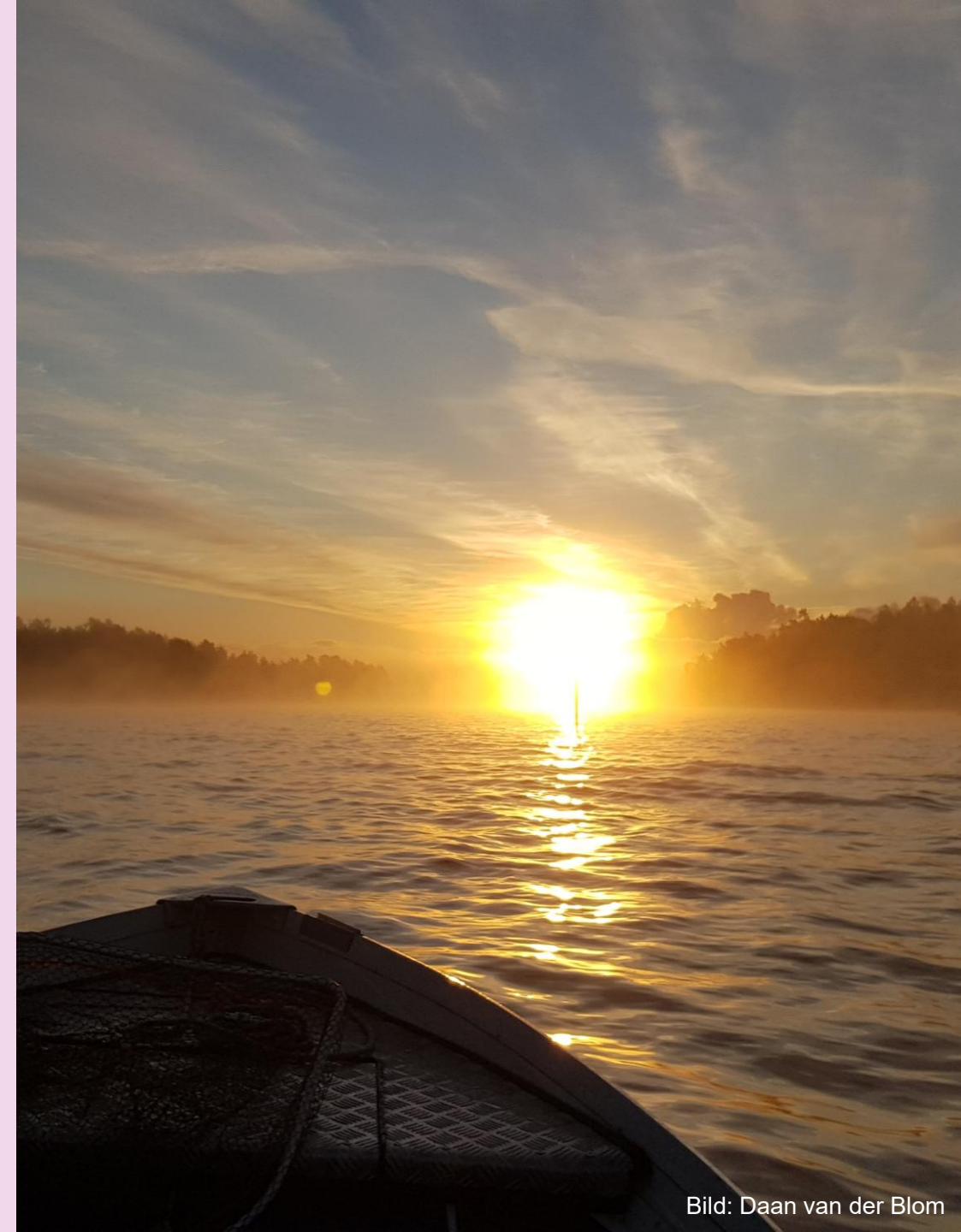

Bild: LA survey

Förorenas Väner idag?

- Punktkällor -> diffus spridning.
- Kemikalieproduktionen i världen 40 ggr så stor som för 50 år sedan.
- Ca 1,5 ton mikroplaster till Kinneviken varje år.

Så, hur mår Vänern?

- Ganska bra!
- Men inte opåverkad.
- Gamla föroreningar påverkar fortfarande.
- Djur och växtliv påverkas av igenväxning, invasiva arter m.m.
- Klimatförändringarna kan ge nya förutsättningar och utmaningar.
- Föroreningar finns men är mer varierade och diffusa än förr.

Förnya recept

På gång på Vänermuseet!

18 Oktober 2025 - 29 mars 2026

MAT: mer än bara en måltid

24 November 2025

Störsläpp på Vänermuseet

TACK!

**Lidköpings
kommun**

Daan van der Blom

Biolog Vänermuseet, Lidköpings Kommun

Tel: 0510-770037

Email: daan.vanderblom@lidkoping.se